

**ULUSLARARASI YUNUS EMRE VE ANADOLU'DA TÜRK YAZI
DİLİNİN GELİŞİMİ SEMPOZYUMU**

**THE INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF YUNUS EMRE AND
DEVELOPMENT OF THE TURKISH WRITING LANGUAGE IN
ANATOLIA**

**4-6 EKİM/OCTOBER 2018
KIRŞEHİR**

BİLDİRİLER KİTABI

KIRŞEHİR 2020

**ULUSLARARASI YUNUS EMRE VE ANADOLU'DA TÜRK YAZI
DİLİNİN GELİŞİMİ SEMPOZYUMU**

İSBN: 978-605-9789-45-5

**4-6 EKİM/OCTOBER 2018
KIRŞEHİR**

Editörler

Prof. Dr. Nadir İLHAN
Doç. Dr. Ahmet DOĞAN
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KOYUNCU

Haberleşme Adresi

Kırşehir Belediyesi Basın Yayın Müdürlüğü
Tel: 0 (386) 213 10 23

Kapak Tasarımı

Erhan YURT

Baskı

Zekaevi Medya ve Yayıncılık Hizmetleri (Dolce Vita Kitap)
tarafından Kırşehir Belediyesine üretilmiştir.

Bu bildiri kitabının hazırlanmasına katkı sağlayan

Arş. Gör. Dr. Meltem Yılmaz, Arş. Gör. Ayşegül Sekman, Arş. Gör. Hakan
Çalık ve Arş. Gör. Derya Karataş'a teşekkür ederiz.

YUNUS EMRE'NİN DİLİNDE "CENNET CENNET DEDİKLERİ"

Şerife AKPINAR*

Özet

Yunus Emre, XIII. yüzyıl Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olmasının yanı sıra dünyada da adından, sevgiyle, başıyla, hoşgörüsüyle, cömertlikle dahası aşkla söz ettirmiştir. Onun şahsiyetini oluşturan tasavvuf ışığında hedefi, Allah; sermayesi de aşk olmuştur. O, dünyaya Allah tarafından Allah'ı dilemek için gönderilmiş bir şahsiyettir.

Bu bildiri ile Yunus Emre'nin aşk ile Allah'a kavuşma yolunda karşısına çıkan "cennet"e bakışını değerlendirmeye çalışacağız. Yunus Emre'nin dilinde cennet; behişt, Firdevs ve cinan olarak yer almakta daha çok da Türkçe "uçmak" ile zikredilmektedir. Cennet, Allah tarafından iman ve salih amel sahiplerine vaat edilmiştir. Yunus, cenneti şiirlerinde "sekiz Cennet, cennetteki huriler, köşkler, bahçeler, Hz. Adem'in cennetten kovulması, cennete nasıl girilebileceği..." gibi unsurlarla söz konusu ederken çoğu defa da cenneti talep edenin zahitler olduğunu ima eder. Kendisinin cennete hevesi yoktur. Tasavvufî Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan Yunus Emre'ye göre cennet, kimi zaman bir tuzak, kimi zaman da zindandır. Zira Yunus'un asıl isteği cennete gitmek değil Allah'a kavuşmaktır. O'nun olmadığı cennette de gözi yoktur. Yunus, cennetin Kevser'inden ziyade aşkın şerbetine taliptir. Ona göre cehennem korkusuyla ya da cennet arzusuyla ibadet etmemelidir. Ancak cenneti isteyenleri de hor görmez ve Allah'a "sen onlara istediklerini ver" diye dua eder. Yunus içinse asıl olan, sadece İlahî aşka ulaşmaktır ve o, Allah ile aralarına girecek her şeyden -bu cennet bile olsa- uzaklaşmak ister. Ona tek, "Allah" gerektir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, cennet, uçmak, İlahî aşk.

HOW IS "LET THEM HAVE HEAVEN" EXPRESSED BY YUNUS EMRE

Abstract

Yunus Emre is one of the most important name in the thirteenth century Turkish literature. Besides, he has also spoken with love in his name, affection, peace, tolerance and generosity in the world. His goal in the light of mysticism that constitutes his personality is Allah. The capital has also become love. He is a person who is sent to God in the world Allah.

With this announcement, we will try to evaluate Yunus Emre's view of "heaven" in the way of reaching Allah with love. Paradise in the wording of Yunus Emre; It is mentioned as behist, Firdevs and as a cinan, it is mostly mentioned as "flying" in Turkish. Heaven has been promised to those who believe and do righteous deeds by Allah. Yunus explains in his paradise poems "eight heaven, hills in the heaven, pavilions, gardens, the firing of Adam out of heaven, how to enter the heaven ...". It also often implies that those who demand heaven are the ascetics. He has no desire for heaven. According to Yunus Emre, one of the most important names in Sufi Turkish Literature, heaven is sometimes a trap, sometimes it is a prison. Yunus Emre's main request is not to go to heaven but to get to Allah. In the paradise where there is no God, he has no eyes to there. Yunus asks for more love's sherbet than Kevser in paradise. According to him, it must not be worshiped in fear of hell or in the desire of heaven. But those who seek Paradise also do not despise and pray to Allah, "Give them what they want." The only thing for Yunus Emre is that only divine love is reached, and he wants to get away from everything that he will enter into with Allah - even this paradise. Yunus Emre only needs "Allah".

Key words: Yunus Emre, heaven, flying, divine love.

*Cennet cennet didükleri bir ev ile bir kaç hür
İsteyene virgil anı bana seni gerek seni*

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, A. Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, sakpinar07@gmail.com.

Yunus Emre, XIII. yüzyıl (1240-1320) Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olması yanı sıra dünyada da adından 'aşkla' söz ettirmiş bir mutasavvıftır. Onun şahsiyetini oluşturan tasavvuf ışığında hedefi, Allah; sermayesi de aşk olmuştur. O, dünyaya Allah tarafından, Allah'ı dilemek için gönderilmiş bir şahsiyettir. Yüzyıllardır insanoğlunun bu yoldaki rehberi ve "gönlümüzün dili, dilimizin gönlü olmuş aşk ve irfân kaynağı" (Tatcı 2009: VII)dir.

Yunus Emre'nin 'Allah aşkı'na ulaşabilme yolu da yine aşktır. Divanı incelendiğinde Allah'a giden bu yolda şairin karşısına çıkan unsurlardan birinin her Müslüman'ın arzuladığı 'cennet' olduğu görülür. Peki, Yunus Emre için cennet ne ifade etmektedir? Bildirimizde bu sorunun cevabını bulmaya çalışacağız.

Cennet, sözlüklerde "*Bahçe, çok ferah ve havadar yer*" (Develioğlu 2006: 134); "*Ahirette müminler için ayrılan yüce mekân, uçmak, behişt, Firdevs*" (Parlatır 2006: 245), "*Dini inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak, behişt*" (Akalın, vd. 2011: 453) olarak yer alır. Kur'an-ı Kerim'de dosdoğru yaşayan takvâ sahiplerine vaat edilen, altından ırmakların aktığı, istenilen her şeyin olduğu güzel bir yerdir cennet; "*(O yurt) girecekleri, zemininden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Onlar için orada kendilerine diledikleri her şey vardır. İşte Allah takvâ sahiplerini böyle müikâfatlandırır.*" (Nahl-16/31); "*İşte onlara, alt taraflarında ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Onlar Adn cennetlerinde tahtlar üzerine kurularak orada altın bileziklerle bezenecekler; ince ve kalın dîbâdan yeşil elbiseler giyecekler. Ne güzel karşılık ne güzel kalma yeri.*" (Kehf-18/31); "*Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da dosdoğru yaşayanlara korku yoktur ve onlar üzülmeceklerdir. Onlar cennet ehli'dirler. Yapmakta olduklarına karşılık orada ebedî kalacaklardır.*" (Ahkaf-46/13-14). İşte cennet, ahirette bulunan ve dünyada dinin gereklerini yerine getirenler için hazırlanmış güzel bir mekândır.

İnsanoğluna vaat edilen bu güzel bahçe, Yunus Emre Divanı'nda cennet, behişt, cinan, Firdevs, uçmak kelimeleri ile zikredilir. Divanda behişt (134/2) ve Firdevs (365/6) birer beyitte; cinan (54/7, 134/2) iki beyitte; cennet (52/6, 69/7, 81/4, 136/9, 150/4, 189/5, 201/14, 320/7, 333/3, 343/2, 381/8) on bir beyitte; uçmak ise (1/4, 1/9, 1/11, 3/11, 11/2, 16/7, 17/3, 49/9, 52/1, 52/6, 57/8, 88/8, 97/5, 99/6, 100/4, 101/3, 102/5, 133/3, 134/7, 141/4, 154/2, 154/5, 169/8, 177/7, 184/16, 185/4, 186/2, 191/5, 191/6, 195/8, 197/2, 215/4, 234/2, 234/3, 236/3, 243/4, 268/5, 268/6, 300/4, 326/1, 342/2, 372/3, 381/7, 396/4, 408/1) kırk beş beyitte görülür. Bu tablo, araştırmalarda ki Yunus Emre'nin şiirlerinde ağırlıklı olarak Türkçe kelimelerin yer aldığı (Akdemir 2013:454) düşüncesini doğrulanmaktadır. Zira Yunus Divanı'nda cennet anlamına gelen Türkçe "uçmak" kelimesi daha çok zikredilir.

Uçmağa ulaşmak için insanın dünyadayken uyması gereken İlahî emirler ve yasaklar vardır. Kişi ister cennet arzusuyla ister cehennem korkusuyla bu kurallara uymak zorundadır. Kulluğun gereğidir bunlar. Vazifesini yerine getiren ümmetin yeri de elbette cennettir ve Yunus Emre bu durumu şiirinde söz konusu eder:

Sen ana ümmet olıgör o seni mahrûm komaz

Her kim anun ümmetidir sekiz Cennet yiridir (81/4)⁷

Divanda kimlerin cennete gidebileceğinin sıralandığı da olur. Öncelikle ümmet olması gerekir. Sonra, nefsini öldürenin, ibadetlerini yerine getirenin, zinâ yapmayanın, gönül kırmayanın... cennete gireceği dile getirilir:

Sekiz Uçmagun Hürîsi gelürise bir araya
Sana ümmet olmayanı ben anlara katmayayum.(215/4)

Kendüligin terkin ura senün yolunda cân vire
Sonsuz uçmaga gire sen sultâna iren kişi (372/3)

Kim durur kim ire ana dün-gün tâ'at kılan ana
Virülür uçmak anlara zîrâ bilişdür yâd degül (154/5)

Hürîlerle bile yatan Uçmak kokusına batan
Anda bülbül olup öten bunda zinâ kılmayandır.(99/6)

Uçmak Uçmak didüğün kullarun yiltediğün
Uçmagun ser-mâyesi bir gönül itmek gerek (141/4)

Aslında şu beyitte Yunus Emre, işin özetini vermektedir. Kılavuzu Kur'ân olanın, vatanıdır cennet:

Pişrev bize Kur'ân durur vatan bize Cennet durur
Ol Tamu'yı Hak yandurur ol gül-i gül-zârdur bize (333/3)

Ancak Yunus'un kulluk anlayışı biraz farklıdır. O, gerekliliğe uyan kulları hor görmemekle birlikte kendisi için farklı bir yol izlemiştir. “O, daha büyük bir idealin peşindedir. O, korku veya ümitle değil, doğrudan Allah'ın zâtı için ve Allah sevgisiyle hareket etmektedir.” (Demirci 2013: 107). O'na göre “kulluk Tanrı aşkı için yapılmalı, belli bir çıkar için olmamalıdır.” (Bilgin 2000: 45). Zira gerçek kul olmak için halis duygularla hareket etmek gerekir. Bu da kişiyi asıl mükâfata götürecektir. Yunus Emre'nin dilindeki asıl mükâfata ise şu çok tanıtık mısralar ortaya koymaktadır:

Cennet Cennet didükleri
Bir ev ile bir kaç Hürî
İsteyene virgil anı
Bana seni gerek seni (381/8)

Yunus için cennet birkaç köşk ve hürîden ibarettir. Bunlar, sıradan insanın asıl hedefi olabilir. Yunus, elbette cennetin bu nimetlerini göz ardı etmez hatta onları isteyen kullarına vermesi için Allah'a dua da eder. Ama o, daha fazlasına taliptir. Cenâb-ı Hak'ın buyurduğu daha üstün bir mükâfata ister; “Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler

⁷ Bildirideki şiir ve beyit numaraları şu çalışmadan alınmıştır: Mustafa Tatçı (2017). Yunus Emre Divanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, e-kitap ISBN 978-975-17-3342-9. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10663,metin.pdf.pdf?0>.

vâdetti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur." (Tevbe-9/72).

Yine benzer bir söyleyişle, müminleri cennet cennet diye teşvik ettiği yerin bir evle birkaç huri olduğunu ve aslında -bu dünyada da olan- bu nimetleri kucaklamaya hiç hevesinin olmadığını belirtir:

Uçmak Uçmagum didüğün mü'minleri yeltediğün
Bir evile bir kaç Hürî hevesüm yok kuçmagiçün (234/4)

Eğer cennette sevgili- Allah- yoksa Yunus, orada gözünün olmayacağına yeminler eder:

Sensin benüm cânım cânı sensüz kararum yok durur
Uçmak'da sen olmazsan va'llâh nazarum yok durur (52/1)

Yunus'a göre; âşık için cennet onun asıl yerleşeceği yer değildir. O, Hakk'a doğru yol alır. Dolayısıyla âşıkların cennet hevesiyle ibadet etmelerini doğru bulmaz. Bu heves ancak zâhîde yakışır; rind ehline, irfân sahibine cennet makam olamaz. "*Onun Hakk'a olan aşka, zahidane bir aşk değildir. Bu aşta ne cennete girme ümidi ne de cehenneme düşme korkusu vardır.*" (Doğan 2013: 838). Zaten zahidin cenneti Yunus'un ancak zindanı olabilir:

Seni gördüm güneş gibi Cennet bana zindân gibi
Cennetine zâhidün ko Uçmakda arzüm yok durur (52/6)

Zâhidün zühdiyile Cennet makâmı olur
Mâsivânun küllisi zindândur âşıkların (150/4)

Yünus eger dervîşisen terk eyle küllî dünyâyı
Dünyâ eger Uçmagısa dervîşlere zindân olur (97/5)

Cennet, Yunus için bir tuzaktır. Çünkü "*Cennet, gerçek âşıkların gayesi olmayıp gör geç makâmında uğradıkları cemâli tecellilerden ibarettir. Cennet kademeleri ve bu kademelerdeki ikrâmlar, güzellikler esasen insana birer imtihan aracıdır.*" (Tatcı 2009: 82). Bu sebeple Yunus, "*Tanrı'nın cennetini sevene âşık mı derim*" diyor. Cennet, müminlerin canlarını avlayan bir tuzaktır. O, cennetin, Allah'la kendisi arasına gireceğinden korkar. Eğer tuzığa düşerse gerçek âşık olmaktan da uzaklaşacaktır:

'Âşık mı diyem ben ana Tanrı'nun uçmagın seve
Uçmak dahı tuzagımış mü'min cânların tutmağa (1/4)

"*Tasavvuf anlayışına göre âhiret menfaati de Hakk'a vuslata mânîdir. Terk edilecek şeyler arasında cennet ümidi ve cehennem korkusu da vardır. Bunlar için yapılacak dindarlık basit bir menfaat alış veriş sayılır. Yunus'un ilâhî aşk anlayışında cennet için ibâdet ve cehennem korkusuyla dindarlığın yeri yoktur.*" (Demirci 2013: 68). O, cennetten de cehennemden de vazgeçip asıl dostu doğru, ona gerekli olan aşka doğru yol alır:

Tutulmadı Yünus cânı geçdi Tamu'dan Uçmak'dan
Yola düşüp dosta gider gine aslın ulaşmağa (1/11)

Ne Tamu'da yir eyledüm
Ne Uçmak'da köşk bağladum
Senün için çok agladum
Bana seni gerek seni (381/7)

Bu yoldan onu ne cennetin hurileri ne de güzel bahçesi döndürebilir. Ağlamaları da cennet için değildir. İçinde bin huri de olsa cennette gözü yoktur. Gönlü, Allah'tan başkasını görmez:

Sekiz Uçmagun Hürîsi eger bezenüp geeler
Senün sevgünden özgeyi gönlüm hiç kabûl itmeye (3/11)

Hürî gelüp eydürise gönül bana virgü diyü
Dostdan artuk kimesneye ben gönlümü virimezem (174/3)

Bana Uçmak neme gerek hergiz gönlüm ana bakmaz
İş bu benüm zârılığum degül ahî bir bâğičün (234/3)

Dost yüzini göricegez artar gözlerümün nûr
Uçmak gelmez nazaruma hezârân bin olsa Hürî (408/1)

Yunus'un cennette gözünüün olmaması bir yana, cennet ve oradaki nimetler onu eğlemeye bile yetmez. Bu durumu "*bana cennet bile yetmezken bu dünyada niye durayım*" diyerek anlatır:

Yidi Tamu didükleri katlanmaya bir âhuma
Sekiz uçmak eglemeye bunda niye egleneyin

Sekiz Uçmak 'arz olursa yitmiş bin Hürî gelürse
Aldamaya bu cânımı bunda nite aldanayın (268/5, 6)

Şair, Cenâb-ı Hakk'a seslenirken de canının karşılığında ona verilecek cennete hiç hevesinin olmadığını hatta cehennemde ya da cennette olmanın onun için hiç fark etmediğini açıkça söyler:

Bugün cânım yolda koyam yarın 'ıvâzın viresün
'Arz eyleme Uçmagunı hiç arzüm yok Uçmagičün (234/2)

Gâh duzahda yanam Firavn'ıla Hâmân'ıla
Gâh Cennet'de varam Gilmân'ıla Rıdvân olam (201/14)

Bundan daha doğal da bir şey yoktur. Zira her kim aşkıyla sarhoş olsa, maşukluğunun hil'âtını giyse gözüne cennet bile görünmeyecektir:

'İşkunıla mest olalı derdünü her dem bulalı
Visâl nişânın alalı Cennet'lere kalımazam (189/5)

Ma'şukluğun hil'âtını her kime giydürdün ise
Gelmez gözine zerrece Firdevs-i a'lâ bâğları (365/6)

Çalışmamızın çıkış beytinde olduğu gibi Yunus Emre, Allah'ın, cenneti talep eden kullarına vermesi için dua etmekten de geri kalmaz:

Helâl ola sana Uçmak
Uçmak'da Hürîler kuçmak
Kevser şarâbını içmek
Tanla seher vaktinde tur (88/8)

Kullar senün sen kulların günâhları çok bunların
Uçmaguna sal bunları binsünler Burâk Çalab'um (186/2)
Bütün bunların yanı sıra cennet, Yunus Emre Divanı'nda kimi zaman diğer şairlerin
kalemünde de sıkça rastlandığı gibi güzelliği ile bir benzetme unsuru:

Kış çıkacak irdi bahâr
Cânını gâfletten uyar
Cennet'e döndi her diyâr
Söyle bülbülcüğüm söyle (343/2)

kimi zaman da şair için ulaşılmaz arzulan bir hedef olmasa da insanoğlunun bilgisinde ve hayâlindeki yerdur. Ve bu mekânla ilgili diğer unsurlara da⁸ şiirlerinde yer vermektedir. Bunlar arasında ilk olarak **Hız. Âdem**'den söz edebiliriz. İlk peygamberin şeytan tarafından kandırılarak yasak meyveyi (buğday) yemesi ve bu sebeple cennetten sürülmesi sıkça dile getirilmiştir:

Miskîn Âdem yanıldı Uçmak'da buğday yidi
İşi Hak'dan bilenler şeytândan tutmayalar (57/8)

Âdem Peygamber ile Havvâ yaradılmadın
Uçmak'dan sürülübün ol müflis olan benem (185/4)

Âdem olup turmadın nefsum boynun burmadın
Yanıldum buğday yidüm Uçmak'dan sürölüp geldüm (191/6)

Dün geldi sâfi Âdem dünyâya basdı kadem
İblis aldadı ol dem Uçmak'da gezer iken (243/4)

Cennetin havuzu yani **Kevseri**, müminler tarafından en fazla talep edilenlerdendir. Cennete gidenler bu havuzun suyundan/şarabından elbet içeceklerdir ancak Yunus Emre'ye göre bunun için ölmeyden önce ölmek gerekmektedir:

Helâl ola sana Uçmak
Uçmak'da Hürîler kuçmak
Kevser şarâbını içmek
Tanla seher vaktinde tur (88/8)

Nefsine muhalif kişi turmaz akar gözi yaşı
Bunda nefse uyan kişi talmaz Kevser göllerine

Kevser havzına talanlar ölmezdin öndün ölenler
Nefsini düşmân bilenler konar Tübâ dallarına (345/5-6)

Kıl gibi köpri yaparsın geç diyü
Geçüben Kevser şarâbın iç diyü (417/11)

⁸ Yunus Emre şiirlerinde yer alan cennetteki "Tuba, Kevser, Huri, Köşk, Hulle, Rıdvan, Gilman..." gibi unsurlar hakkında ayrıntılı bilgi için bak: Mehmet Emin Bars, "Yunus Emre'de Ahiret İnancı", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Y. 5, S. 42, 2017, s. 244-259.

Yine fazludur kulunı geçüren
Geçüben **Kevser** şarâbın içüren (417/13)
Yunus'a ise Kevser şarabı gerekmez. Zira asıl Kevser kendi sözüdür:
Bize 'ışk şerbetinden sun i sâkî
Bize Uçmak'da **Kevser** gerekmez (101/3)

Sohbetümüz ilâhîdür sözüümüz **Kevser** âbîdur
Şâhumuz şâhlar şâhîdur çalgumuzdur dost firâkı (366/2)
Müminlerin cennette olmak istedikleri yerlerden biri de bütün cenneti gölgeleyen

Tuba ağacının altıdır:

Kevser havzına talanlar ölmezdin öndin ölenler
Nefsini düşmân bilenler konar **Tübâ** dallarına

Tübâ talından uçanlar yüce makâmlar geçenler
Şarâben tahûr içenler banmaz dünyâ ballarına (345/6-7)

Cennet elbisesi **Hulleyi** giymek de yine cennette umulandır ve Yunus'a göre bu dünyada elindekine rıza gösterip eskiyi giyen cennette hulleye kavuşacaktır:

Kimdür bunda palâs giyen öldür anda hulle giyen
Dilde ağızda söylenen ol kimseye gülmeyendir (99/2)

Cennette, Yunus gibi âşıkların çok da itibar etmedikleri **Köşk**, **Kasr/Kusur** da vardır ve Divan'da daha ziyade Hur ile birlikte zikredilmektedir:

Yunus dir eşkere nihân Hak toludur iki cihân
Gelsün berü dosta giden Hür u **Kusûr** Burâk nedür (37/7)

Sekiz Uçmak 'âşıklara **köşk ü sarây**dur anlara
Müsi'leyn hayrân olup Tür Tag'ında kalan benem (177/7)

Seni seven kişiye ne hâcet Hür u **Kusûr**
Seni sevmeyen câna Tamu'dur cümle makâm (202/4)

Ol durur ol gizlü söz 'ârif söyler dün gündüz
Hiç nişân eyitmesün Hür u **Kusûr** içinde (305/8)
Yunus Emre, cennetin bekçisi **Rıdvân**'ı da şiiirlerinde söz konusu eder:
Bir dem günâhın fikr ider tos-togru Tamu'ya gider
Bir dem görür Hak rahmetin Uçmaklar'a **Rıdvân** olur (49/9)

Pâdişâhdan destûr oldı bizi bunda mülke saldı
İki cihân Uçmak oldı Uçmak'da **Rıdvân**'dayıdum (169/8)

Divan'da cennetin en güzelleri, delikanlıları ve kızları olan **Gilmân** ve **Hûriler** de yer alır:

Bu dünyede ne ola kim âhiretde ol olmaya
Hûrila Gilmân gelicek 'âşık elin uzatmaya (3/12)

Gâh duzahda yanam Firavn'ıla Hâmân'ıla
Gâh Cennet'de varam **Gilmân**'ıla Rıdvân olan (201/14)
Divan'da cennete dair unsurlar arasında en fazla dile getirilen cennetin melekleri
hûrilerdir. Onların elbiseleri nurdandır:

Uçmaktağı **Hûrî**leri geymiş anlar nûr tonları
Ne bahtlı mü'minleri bize nasîb eyle Çalap (16/7)
Ancak Yunus Emre cennetin hurilerine bile aldanmaz:
Başında akli olan âhrete 'amel itmez
Hûrîlere aldanmaz gözile kaşdan geçer (70/6)

Dost yüzini göricegez artar gözlerümün nûr
Uçmak gelmez nazaruma hezârân bin olsa **Hûrî** (408/1)
Zira onun isteğı cennetin güzelleri değıl, Allah'ın sevgisine, didarına kavuşmaktır:
Sekiz Uçmağın **Hûrî**si eger bezenüp geleler
Senün sevgünden özgeyi gönlüm hiç kabûl itmeye (3/11)

Korkmaya Tamu'sından ummaya **Hûrî**sinden
Dâim anun maksûdı Hakk'un didârı gerek (142/5)

Yine de tüm müminler için gidilecek yer bellidir. Her kul gibi Yunus Emre de
Allah'ın cennetine elbette taliptir. Nadiren de olsa bunu dile getirmekten geri duramaz ve
cennetteki hurilerle yol arkadaşı olmayı ister:

Koyam bu dünyâyı gidem çün âhrete sefer idem
Ol Uçmak'da Hûrîleri ben bana yoldaş eyleyem (197/2)

Sonuç olarak Yunus Emre, Divanı'nda herkesin arzuladığı cenneti ve ona dair
unsurları dile getirmiş ancak kendisi gibi olan âşıkların cennete hevesi olmadığını
belirtmiştir. Cennet ve onun güzellikleri Yunus için bir zindan ya da tuzaktır. Çünkü bunlar,
onu asıl hedefine yani Allah aşkına ulaşmaktan alıkoyacak engellerdir. Şair için asl olan
aşktır ve birkaç huri birkaç köşk için bu aşktan vazgeçmeyecektir. O, her iki dünyada da
Allah'ı dilemektedir. Aşk için aşkla, en halis duygularla en büyük mükâfata, yani Allah
rızasına taliptir. Onun için Allah aşkı her şeyin üstündedir. Onu İlahi aşktan uzaklaştıracak
her şeyden, cennetten bile uzak olmayı göze alan Yunus Emre, cenneti dileyen kullarına
vermesi için de dua eder. Ancak âşıklara –ona- gereken sadece 'O', **Allah**'tır.

Kaynakça

- Akalın, Şikri Halûk, vd. (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akdemir, Yaşar (2013). "Yunus Emre'de Kelime Kadrosu", *Turkish Studies*, C. 8, S 9, s. 429-458.
- Bars, Mehmet Emin (2017). "Yunus Emre'de Ahiret İnancı", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Y. 5, S. 42, s. 244-259.
- Bilgin, Azmi (2000). Yunus Emre, İstanbul: Şule Yayınları.
- Demirci, Mehmet (2013). *Yünus'ta Hak ve Halk Sevgisi*, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti: Eskişehir.
- Devellioğlu, Ferit (2006). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Doğan, Ahmet (2013). "Yunus Emre Divanı'nda İdeal İnsan". *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 8/13, Fall, p. 829-839.
- Parlatır, İsmail (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tatçı, Mustafa (2009). *İşitin Ey Yârenler Yunus Emre Yorumları*, İstanbul: H Yayınları.
- Tatçı, Mustafa (2017). *Yünus Emre Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, e-kitap ISBN 978-975-17-3342-9. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10663,metinpdf.pdf?0>.